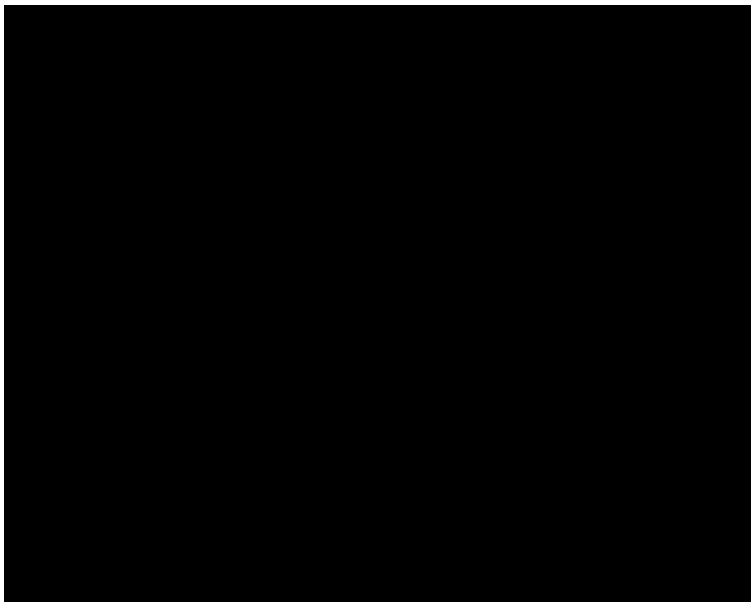

אנתולוגיה ממשלתית קטנה

שהם מלמד

המחלקה לסוציולוגיה, אוניברסיטת ייל

ממשלת ישראל, 1951, צילם דוד אלדן, לשכת העיתונות הממשלתית

א. "יהודים"

ב. דינבורג: ישראל שחטא ישראל הוא.
ד. צ. פנקס: אני מסכים שאי אפשר לצאת מהיהדות. כאן רוצים להגדיר את ההשתייכות לעם היהודי על ידי מושג מסוים של עדה יהודית שאפשר לצאת

ד. צ. פנקס: עכשיו השאלה במה מגדירים יהודים. האם מדינת ישראל רוצה לראות ביהודי אדם המשתייך לדת מסוימת או שיכול להיות גם מי שיוצא מהעדה היהודית בישראל והוא נשאר יהודי.

כך רחוק ולומר שאנחנו אומה
'סואי-גענעריס'. אין למצוא לנו
דמיון.

מ. שפירא: אני סבור שדת היא
יותר מאומה. הדתות האחרות
מקיפות אומות. לאשרנו דת
ישראל ועם ישראל הם היינו
הך. כך זה במשך הדורות. ואם
שואלים אותי: לאומיות חילונית
או מיזוג של דת ועם, הריני אומר
כי התנ"ך וכל מה שבא אחריו
עד יוסף קארו, הוא יותר מאשר
לאומיות חילונית.

ממנה. כשהייתי ציוני צעיר,
קראתי כל שבוע בעתון רשימה
של הפורשים מהיהדות. שאלתי:
מדוע העתונות הלאומית מדגישה
כל כך שאדם עוזב את דת
ישראל? האם אין אדם יכול
להישאר לאומי גם אם הוא יוצא
את דת ישראל? הם אמרו שלא.
באתי לידי הכרה שאנחנו עם
"סואי-גענעריס", אין לו משל
אצל עם אחר ואין לו דוגמא
אצל מדינה אחרת. ולזאת עלינו
למצוא את הפורמולה...
ד. בן-גוריון: אני מוכן ללכת כל

פרוטוקול ישיבת ממשלה כ"ח/תשי"ב, 9.3.1952, עמ' 35–36.

ב. "יהודים-ערבים"

משה שרת: יש להם חשבונות
אתם!
יגאל ידין: הם דוכאו בארצותיהם
על ידי הערבים בצורה כזאת,
שהשנאה שלהם לערבים היא
באמת שנאה בלתי אמצעית.
וכשאנו לוקחים אותם לטפל
במסתננים בדרום... הרי הם
עושים זאת בשמחה...

פנחס רוזן: האם נעשית איזו
פעולה חינוכית... בצבא... בכדי
למנוע מעשי אלימות, רצח,
אונס, לגבי האוכלוסיה הערבית?
ובהקשר זה מה יחסם של העולים
החדשים, בעיקר מצפון אפריקה,
לגבי הערבים? אני מניח שידיעת
השפה הערבית צריכה להיות
נפוצה מאוד ביניהם.
יגאל ידין: הם גם יודעים את
הערבים!

פרוטוקול ישיבת ממשלה מ"ב/ש"י, 26.4.1950, עמ' 30.

ג. "ערבים־יהודים"

ד. בן־גוריון: אני משלה את עצמי. אם הערבי לא יתיהד, הוא ישאר ערבי. צריך אולי לעשות נסיון כזה. אבל אני יודע אם זה

אפשרי. דברתי עם הרבה מומחים ערביסטים. אפשר אולי לעשות פעם נסיון כזה...

פרוטוקול ישיבת ממשלה י"ח/שי"ג, 20.1.1952.

ד. ערבים במקום יהודים (1)

ד. בן גוריון: אני רוצה בהזדמנות זו לשאול בענין המיעוטים בצבא. הייתי אתמול אצל הדרוזים. אמרו לי שם, כי עומדים לפזר את היחידה הדרוזית... האם זה נכון

יהיה שדווקא עתה נפזר את הגדוד הדרוזי היחיד?... רא"ל י. ידין: מבחינת התקציב שלי כיום, אני יכול להחזיקם. זה לוקסוס... אולי נעבירם למשטרה... א. קפלן: לחיל הספר!

פרוטוקול ישיבת ממשלה מ"ב/תש"י, 26.4.1950, עמ' 27.

ה. ערבים במקום יהודים (2)

י. בורג: לפני שבועיים הועבר חוק האנטומיה לוועדת השרים לענייני חוקים. אבל יש איזה פרט שכדאי עוד לבררו. המדובר הוא על גופות של אנשים שמתו ושאינן להם קרובים. הצעתי איזו הצעה והשגתי לכך את הסכמת הרבנות הראשית. יכולים לנתח גופות של מתים ללא קרובים ושנציג העדה הדתית, שהמת משתייך אליה, אינו מביע התנגדות.

י. בורג: הנוצרים אינם יכולים להביע התנגדות. ד. בן־גוריון: האם נחכה עד שימותו נוצרים? י. בורג: למעשה ישנם מסתננים, והם אינם רשומים בשום רשות. יש לי יסוד כללי להניח שהמספר הדרוש של הגופות אפשר יהיה לספק על ידי הסעיף הזה. אני מציע שנעביר את הענין לוועדת השרים.

ד. בן־גוריון: האם יש עדות שלא יביעו התנגדות?

ב. דינבורג: אין לבנות אנטומיה על הסתננות.

פרוטוקול ישיבת ממשלה כ"ח/שי"ב, 9.3.1952.

ו. יהודים במקום ערבים

לקבל הצעתו של מר קפלן: במידה שיש אפשרות של שיכון בכפרים הנטושים בגליל, לשכן בהם עולים.

מחליטים ברוב לעודד הכנסת עולים לכל הכפרים הנטושים בגליל. העניינים הנוגעים לערבים יבחנו על-ידי ועדת השרים לענייני השטחים הנטושים. הישיבה ננעלה.

ד. בן-גוריון: הגליל מתרוקן, יש שם צבא בלבד, ואני רוצה, שיהיו שם יהודים אזרחים. יש שם בתים ריקים וישנם יהודים הזקוקים לבתים אלו ולא יתכן, שלא יכניסום לשם. זהו נימוק אחד ליישובם של היהודים במקומות אלו. הנימוק השני – צריך להוציא את היהודים מהמחנות, יבוא רגע קריטי ולא נוכל להחזיק את הצבא ולהחזיק אלפי יהודים במחנות. אני מציע

פרוטוקול ישיבת ממשלה ל"א/תש"ט, 2.1.1949, עמ' 21.

ז. יש יהודים ויש יהודים (1)

כל כך טוב אם בקרב תשעה אנשים לא יהיה לכל הפחות אחד שאינו ממוצא אשכנזי. אתה לא העלת שם, גם אני לא אקרא אותו בשמו, אבל לא תגיד לי שהוא מתאים להיות שופט בבית המשפט העליון. יש אחד שהוא ראוי לכך, אבל בימי המצור הוא ברח מירושלים. אמרתי: אילו לא פגם זה, היה ראוי לשמש שופט בבית המשפט העליון...

ב. ש. שיטריט: האם אין מקרב השופטים מבני עדות המזרח והספרדים אף אחד הבא בחשבון להיות מועמד לשופט בבית המשפט העליון...

ד. בן גוריון: האם אין ספרדי שופט טוב?

ב. ש. שיטריט: אין מחפשים ביניהם.

ד. יוסף: אתה מדבר מתוך ניחוש... זה אינו עושה רושם

פרוטוקול ישיבת ממשלה נ"ג/שי"ב, 10.8.1952.

ח. יש יהודים ויש יהודים (2)

ד. בן-גוריון: מי כולל המושג ספרדי, כל מי שאינו אשכנזי?
 ב. ש. שיטרית: חוץ מתימנים.
 ד. בן-גוריון: בבליים?
 ב. ש. שיטרית: הם מקובלים

כספרדים. אין אני מדבר כרגע על הערכה מדעית מי הוא ספרדי, אבל זהו המקובל, כך מפרשים את המושג.

פרוטוקול ממשלת ישראל ד/שי"ב, 25.10.1951.

ט. יש יהודים ויש יהודים (3)

ב. דינבורג: אנו מציעים רשות זכרון, פירוש הדבר – כל אשר עשה היטלר היה הרעיון להכחיש מאנוש זכרם, שלא ייזכר ולא ייפקד שם ישראל, יד ושם רוצה לאסוף אל עמיו את זכר המושמדים, על נבוכדנאצר כתוב הוא מת, רשות הזכרון באה לאסוף אל עמיו את זכר אחינו ואחיותנו, נקבע אזרחות זכרון. יש ספר האומה, ירשמו פלוני אלמוני נהרג הוא בן זה וזה, מכניסים אותו לרשימת עם ישראל, אין בזה מושג משפטי,

זה אינו מקנה זכויות, הם השמידו אותו, אנו מזכירים שמו...
 י. בורג: אזרחות זכרון – זהו אמנם דבר שבהיסטוריה, בטרמינולוגיה המשפטית אינו קיים, כמו ששואה בממדיה לא היתה קיימת. זהו דבר מחוסר תוכן... אני רואה את הדברים בתרגומם: סיטיזינשיפ אין ממוריאל [citizenship in memorial], כל אחד ישאל מה זאת. במשפט הבינלאומי זו היא אזרחות שלא בקשורה, יכולה להתעורר שאלה של אזרחות כפולה...

פרוטוקול ישיבת ממשלה מ"ה/שי"ב, 29.6.1952.

